

Arhimandritul Zaharia

ZORII VEȘNICIEI

MĂNĂSTIREA STAVROPIGHIE SFÂNTUL IOAN
BOTEZĂTORUL, ESSEX, ANGLIA

Traducere după originalul în limba greacă

ΤΟ ΑΙΩΝΙΟ ΔΙΑΥΤΑΖΕΙ ΤΟ ΠΡΟΣΚΑΙΡΟ

ΨΙΧΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΟΥ ΓΕΡΟΝΤΑ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ

© Stavropegic Monastery of St John the Baptist, Essex, UK

Α' έκδοσης, 2019

ISBN 978-1-909649-31-6 Hardback edition

ISBN 978-1-909649-32-3 Paperback edition

Pentru ediția în limba română

ZORII VEȘNICIEI

©2026, Mănăstirea Stavropighie Sf. Ioan Botezătorul, Essex,
Marea Britanie

ISBN 978-1-80746-001-3, Paperback Edition

ISBN 978-1-80746-002-0, e-Book Edition

Traducere: Monahiile Tecla și Porfirie*Redactare și punere în pagină:* Monahia Casiana*Tipărit de:* Lyhnia A.E., Atena, Grecia

Ediție a Mănăstirii Stavropighie Sf. Ioan Botezătorul

Tolleshunt Knights, by Maldon,

ESSEX, CM9 8EZ,

England, UK

<https://essexmonastery.com/bookshop>

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei publicații nu poate fi reprodusă, stocată sau transmisă în vreo formă sau prin mijloace electronice, mecanice sau fotocopiere etc., fără a obține în prealabil permisiunea scrisă a Mănăstirii Sf. Ioan Botezătorul.

CUPRINS

Cuvânt introductiv	11
De la Adam cel dintâi la Adam cel de pe urmă	15
În lumina vremurilor de pe urmă	31
Premisele vieții eshatologice	51
Anul Domnului, vremea întâlnirii cu Ziditorul	67
Veșnicia răscumpără vremea	81
Când veșnicia bate la ușă sub chipul ei negativ	99
Grăbind Venirea Domnului	119
Pocăința, reînnoirea legăturii noastre cu Dumnezeu personal	141
Atracția harică	155
Puntea peste prăpastie	189
Preoția împărătească	235
Cuvântul lui Dumnezeu și vremurile de pe urmă ...	251

Numele, purtător al veșniciei celei vii	277
Schimbul vieții noastre cu viața lui Dumnezeu în Sfânta Liturghie	309
Prin aducerea de mulțumire dobândim Împărăția veșnică	329
Maica Domnului – evenimentul eshatologic prin excelență al neamului omenesc	349
Epilog – „Urmând Sfinților Părinți”	375

De la Adam cel dintâi la Adam cel de pe urmă

*„Nu ne-a pus pe noi Dumnezeu spre urgie,
ci spre agonisirea mântuirii”.*

Prin Domnul nostru Iisus Hristos – Logosul întrupat al Tatălui –, ni s-a dat temeiul cu adevărat de nezdruincinat al cunoașterii lui Dumnezeu și a omului². Hristos este marea minune care uimește întreaga făptură: Cerul și pământul, îngerii și oamenii deopotrivă. În Persoana Sa, aflăm măsura tuturor lucrurilor dumnezeiești și omenești³. Prin Întruparea Sa, ne-a descoperit desăvârșirea chipului lui Dumnezeu și putința firii noastre de a dobândi, după har, plinătatea Dumnezeirii. Prin negrăita Sa deșertare de Sine, ne-a arătat calea spre veșnicia dumnezeiască și, de acum, „prin El avem [...] apropierea către Tatăl”⁴. Mântuitorul Hristos este „Adam cel ceresc și cel de pe urmă”⁵, Care a vădit chipul Omului așa cum exista el mai înainte de veci în „mintea făuritoare” a lui

1. 1 Tes. 5, 9 (Noul Testament în traducerea Sfintei Mănăstiri Vatoped, Muntele Athos, 2022).

2. Cf. *Vom vedea pe Dumnezeu precum este*, p. 210.

3. *Ibid.*, pp. 150, 182.

4. Ef. 2, 18.

5. Cf. 1 Cor. 15, 45 și 47.

Dumnezeu⁶. Prin credința într-Însul, dobândim un criteriu adevărat ce ne ajută să deosebim realitățile lumii zidite de cele ale lumii nezidite.

Prin Întruparea lui Hristos, vremurile de pe urmă sunt deja prezente înăuntrul istoriei. După Răstignirea și Învierea Domnului și după pogorârea Duhului Sfânt, adevăratul caracter al eshatologiei constă în contemplarea tuturor lucrurilor în lumina harului ce luminează vremea acestei vieți. „Veșnicia nu este ceva abstract sau aparte fiind, ci Însuși Dumnezeu în a Sa ființare”⁷. Veșnicia este însăși viața lui Dumnezeu, este energia dumnezeiască comună celor trei Persoane ale Sfintei Treimi: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh.

Eshatologia este cuvântul despre taina Zilei lui Hristos, care a răsărit în lume prin venirea Sa și pe care o văd toți sfinții din toate timpurile, așa cum a văzut-o în chip prorocesc Avraam și s-a bucurat⁸. Eshatologia este veșnicia care adumbrește vremea. În esență, ea nu este nimic altceva decât înfățișarea omului înaintea lui Dumnezeu și părtășia cu Acela care este „Cel dintâi și Cel de pe urmă”. „Și aceasta este viața veșnică: să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis”⁹. După cum vedem mai cu seamă în Persoana Domnului, în ipostas vremea se unește cu veșnicia și se așază o punte între zidit și nezidit. Prin urmare, în credința noastră, sfârșiturile veacurilor sunt ascunse în Ipostas. Ele sunt prezente în Persoana Domnului Însuși și de aceea, atunci când ajung la noi, inima arde chemând Numele Său.

6. *Vom vedea pe Dumnezeu precum este*, p. 182.

7. *Cuviosul Siluan Athonitul*, p. 146.

8. Cf. *In.* 8, 56.

9. *In.* 17, 3.

Descoperirea dumnezeiască ne spune că Domnul l-a zidit pe om după chipul și după asemănarea Sa, că l-a încununat cu slavă și cu cinste, punându-l „stăpânitor pe pământ al tuturor celor văzute și locuitor împreună cu îngerii”¹⁰. În raiul desfătării, Dumnezeu S-a dat pe Sine drept pildă de urmat și spre împărtășire, iar cel dintâi zidit își avea duhul neconținut îndreptat către Arhetipul său. Însă atunci când, în libertatea sa, Adam a înclinat spre păcat, s-a îndepărtat de Ziditorul lui, rupând legătura iubirii cu El¹¹. Fiind zidit din nimic, atunci când s-a închis în chip egoist în sine însuși, Adam s-a despărțit de izvorul lui și a ajuns din nou nimic.

Evenimentul tragic al căderii a pricinuit răni aducătoare de moarte firii omului, supunând-o stricăciunii și morții. Atunci când a înțeles care erau adevăratele dimensiuni ale tragediei omului rănit de păcat, Prorocul Isaia a rostit cuvintele: „Din creștet până în tălpile picioarelor nu-i niciun loc sănătos; totul este numai plăgi, vânătăi și răni pline de puroi, necurățate, nemuiate cu untdelemn și nelegate”¹².

Odată cu căderea celor dintâi zidiți, s-a curmat împreună-glăsuirea lor față către Față cu Dumnezeu, iar rușinea și-a făcut loc în viața lor: „Atunci li s-au deschis ochii la amândoi și au cunoscut că erau goi, și au cusut frunze de smochin și și-au făcut acoperăminte”¹³. S-au dezbrăcat de veșmântul luminos al suflării dumnezeiești și „s-au ascuns [...] de fața Domnului Dumnezeu”¹⁴. Li s-a împietrit inima și mintea li

10. *Triodul*, Prima stihiră de la Vecernia lăsatului sec de brânză.

11. Cf. *Vom vedea pe Dumnezeu precum este*, p. 125.

12. *Is.* 1, 6.

13. *Fc.* 3, 7.

14. *Fc.* 3, 8.

s-a întunecat. Moartea a pătruns în viața lor, făcându-i robi ai păcatului. Vederii celei pline de slavă, de care se desfătaseră mai înainte în rai, i-a luat locul un chin înfricoșător și necrutător. Purtând încă înlăuntrul lor suflarea lui Dumnezeu, ei nu au încetat să fie centrul întregii zidiri, dar nu ca purtători și chivernisitori ai plinătății vieții, ci în chip negativ, ca rana cea mare și universală care îi ducea către hăul pierzaniei atât pe ei, cât și întreaga zidire. De atunci, îndepărtarea și înstrăinarea de viața lui Dumnezeu au atins o asemenea măsură, încât omul a ajuns să se asemene cu „dobitoacele cele fără de minte” și să mărturisească înlăuntrul inimii sale împietrite că „nu este Dumnezeu”¹⁵.

Fiind alungat din rai, Adam se tânguia amarnic, dar nu mai putea afla din nou locul minunat al prezenței dumnezeiești, deși îl căuta „cu lacrimi”¹⁶. Din pricina lui, până și zidirea neînsuflețită a fost supusă „robiei stricăciunii”¹⁷ și a început să suspine împreună cu el și să rodească „spini și pălămidă”¹⁸. Soarele nu mai voia să-și reverse lumina sa, luna nu mai voia să își împrăștie razele ei, aerul să sufle în nările lui Adam, iar pământul să-i mai poarte povara – atât de apăsătoare devenise viața lui din pricina despărțirii de Dumnezeu.

Viețuind de acum trupește, Adam nu mai era în stare să se unească din nou cu Duhul lui Dumnezeu. Însă Dumnezeul iubirii, Care are milă negrăită și mulțime de îndurări, nu l-a părăsit pe om până la sfârșit. A auzit strigarea lui Adam și a întregului pământ, și a venit El Însuși să ne dea „pildă”, ca

15. Ps. 48, 21; 13, 1.

16. Evr. 12, 17.

17. Cf. Rom. 8, 21.

18. Fc. 3, 18.

„să pășim pe urmele Lui”¹⁹ și să ne unim iarăși cu El. Hristos, ca „Adam cel de pe urmă”²⁰, a plecat cerurile, S-a pogorât pe pământ și, prin înfricoșata iconomie a Patimilor, a Crucii și a slăvitei Sale Învieri, le-a umplut pe toate cu energia îndumnezeitoare a Duhului Său. Ne-a dat sfintele Sale porunci mântuitoare, dar și întreaga Evanghelie, care este pecetluită cu scump Sângele Lui. Răbdând rușinea Crucii, a șters rușinea noastră și a dat viață firii noastre omorâte de păcat²¹. Iar după îndumnezeitoare Sa deșertare de Sine, Hristos a surpat „peretele din mijloc al despărțitului”²², devenind în felul acesta Începătorul unui neam nou, al unei „făpturi noi”²³, care este negrăitul neam al urmașilor lui Iisus. Aceștia sunt toți cei ce l-au primit chemarea și au cunoscut din cercare trecerea de la întuneric la lumină, de pe pământ la Cer, de la om la Dumnezeu, de la „cel dintâi” Adam la „cel de pe urmă”.

Pentru noi toți, urmașii după trup ai lui Adam cel dintâi, viața pe pământ are de acum un singur scop: cum să dobândim iarăși comuniunea de viață dătătoare cu Iubitul nostru Ziditor și astfel să facem și noi parte din acest neam minunat al urmașilor lui Adam „cel de pe urmă”, Hristos. Împlinirea acestui scop devine cu puțință prin harul pocăinței, care ne călăuzește la sfințenie și la asemănarea noastră cu Hristos²⁴.

Pocăința este un dar neprețuit al lui Dumnezeu pentru omenire, prin care se săvârșește minunea dumnezeiască a

19. 1 Pet. 2, 21.

20. 1 Cor. 15, 45.

21. Cf. Evr. 12, 2.

22. Ef. 2, 14.

23. Cf. 2 Cor. 5, 17; Gal. 6, 15.

24. Cf. Vom vedea pe Dumnezeu precum este, p. 42.

rezidirii noastre după cădere²⁵. Pocăința este începutul propovăduirii lui Hristos: „Pocăiți-vă, căci s-a apropiat Împărăția Cerurilor”²⁶. Cuvintele acestea ale Domnului sunt, în esență, continuarea marelui dialog care începuse în rai între Dumnezeu și om²⁷. Propovăduirea Evangheliei începe și se încheie cu aceeași poruncă: „Pocăiți-vă”²⁸. Așa cum, la început, porunca ziditoare a lui Dumnezeu a dat ipostas omului, tot astfel și acum cuvântul lui Dumnezeu ne oferă din nou o „ancoră [...] neclintită și tare”²⁹ pentru reșezarea noastră întru harul mântuitor al Ziditorului. Prin harul pocăinței și prin nevoința ascetică, omul „repetă”, într-o anumită măsură, „călătoria Domnului”³⁰, iar calea aceasta o aflăm înlăuntrul Bisericii, care este Trupul lui Hristos.

Pocăința noastră personală începe odată cu harul cel dintâi, pe care ni-l dăruiește Domnul ca să credem în cuvântul Lui și să iubim făgăduințele Sale. Atunci credința noastră începe să fie lucrătoare prin iubire și află inima, care se trezește din somnul ei îndelungat și se umple de simțirea vie a bunului Dumnezeu³¹. Această credință devine lumina vieții și ne „înțelepțește” prin cugete smerite, care reaprend în noi dorirea după unirea cu Domnul. Tot atunci începem să vedem mai limpede ce este bineplăcut înaintea acestui Dumnezeu mult iubit, Care ne-a răscumpărat cu scumpul Lui Sânge. Însă, în

25. *Ibid.*, p. 29.

26. *Mt.* 4, 17.

27. *Vezi Fc.* 3, 8 ș.a.m.d.

28. *Mt.* 4, 17; *Mc.* 1, 15; cf. *Lc.* 24, 47.

29. *Evr.* 6, 19.

30. Cf. Cuviosul Sofronie Athonitul, *Despre rugăciune*, trad. Ierom. Rafail Noica, Mănăstirea Stavropighie Sfântul Ioan Botezătorul, Tolleshunt Knights, Essex, Marea Britanie, 2023, p. 22.

31. Cf. *Gal.* 5, 6.

același timp, vedem și toate ascunzișurile și vicleșugurile inimii noastre, care nu-L odihnesc, ci Îl întristează.

La început, pocăința ia chipul nevoinței ascetice negative, prin care ne lepădăm de stricăciunea omului celui vechi³², iar mai apoi al nevoinței pozitive, al îmbrăcării cu harul mântuitor al lui Dumnezeu, care îl reînnoiește pe om și îl ajută să sporească duhovnicește, făcându-l vrednic „să ia parte la moștenirea sfinților, întru lumină”³³. Mica cruce pe care o purtăm de dragul poruncii pocăinței devine cheia intrării noastre întru marea și veșnica moștenire, pe care Hristos a dobândit-o pentru noi prin Crucea și Învierea Sa.

Atunci când se pocăiește pentru păcatul său, omul mărturisește un adevăr universal și devine el însuși adevărat. Devenind adevărat în chipul acesta smerit, el atrage la sine Duhul Adevărului, Care îi răscolește străfundurile inimii și îl așază între „iadului” cunoașterii de sine și adâncul cunoașterii lui Dumnezeu. Prin prooroceasca osândire de sine, care devine lucrătoare prin duhul pocăinței, „adevărul răsare” din pământul inimii, iar „dreptatea din cer privește”³⁴. Această dreptate cerească este harul lui Dumnezeu, care îl îndreptățește și îl sfințește pe credincios. Atunci se împlinește cuvântul Apostolului: „Dacă zicem că păcat nu avem, ne amăgim pe noi înșine și adevărul nu este întru noi. Dacă mărturisim păcatele noastre, El este credincios și drept, ca să ne ierte păcatele și să ne curățească pe noi de toată nedreptatea”³⁵.

32. Cf. *Ef.* 4, 22.

33. *Col.* 1, 12.

34. Cf. *Ps.* 84, 12.

35. *1 In.* 1, 8-9.